

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI
ADLIYA VAZIRLIGIDA
DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZILDI
RO'YXAT RAQAMI: 3030-7
2021 - vil 23 - sentabr

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI MARKAZIY BANKI BOShQARUVI
ҚАРОРИ

Банк хизматлари истеъмолчилари билан ўзаро муносабатларни амалга оширишда тижорат банкларининг фаолиятига қўйиладиган минимал талаблар тўғрисидаги низомга ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида

Ўзбекистон Республикасининг “Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки тўғрисида”ги Қонунига мувофиқ Марказий банк бошқаруви қарор қилади:

1. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бошқарувининг 2018 йил 28 апрелдаги 16/18-сон қарори (рўйхат рақами 3030, 2018 йил 2 июль) (Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2018 й., 27-сон, 553-модда) билан тасдиқланган Банк хизматлари истеъмолчилари билан ўзаро муносабатларни амалга оширишда тижорат банкларининг фаолиятига қўйиладиган минимал талаблар тўғрисидаги низомга иловага мувофиқ ўзгартириш ва қўшимчалар киритилсин.

2. Мазкур қарор расмий эълон қилинган кундан эътиборан уч ойдан кейин кучга киради.

Марказий банк раиси

Нурмуратов М. Б.

Тошкент ш.,
2021 йил 24 август,
20/7-сон

Ўзбекистон Республикаси
Марказий банки бошқарувининг
2021 йил 24 августдаги
20/7-сон қарорига
илова

**Банк хизматлари истеъмолчилари билан ўзаро муносабатларни
амалга оширишда тижорат банкларининг фаолиятига қўйиладиган
минимал талаблар тўғрисидаги низомга киритилаётган
ўзгартириш ва қўшимчалар**

1. Қуйидаги мазмундаги 18¹-банд билан тўлдирилсин:

“18¹. Банклар ўзларининг расмий веб-сайтларида жисмоний шахсларга мўлжалланган кредитларнинг (микроқарзларнинг) тўлиқ қийматини мустақил ҳисоблаб чиқиш имкониятини яратиб беришлари лозим.”.

2. 27-банднинг тўртинчи хатбошиси қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“фоиз ставкасининг йиллик номинал қиймати, шунингдек истеъмолчи-жисмоний шахслар муружаат қилган санадаги кредитнинг тўлиқ қиймати. Бунда жисмоний шахсларга ажратиладиган кредитларнинг (микроқарзларнинг) тўлиқ қийматини ҳисоблаш мазкур Низомнинг 1-иловасига мувофиқ тартибда амалга оширилади;”.

3. 30¹-банд қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“30¹. Истеъмолчи-жисмоний шахс кредит олиш ёки омонат ҳисобварағи очиш учун банкка муружаат қилганида (банк биносига истеъмолчи ташриф буюрганда) банк мазкур Низомнинг 2-иловасига мувофиқ кредитнинг ҳамда 3-иловасига мувофиқ муддатли омонатнинг асосий шартлари тўғрисидаги ахборот варақасини (бундан буён матнда Ахборот варақаси деб юритилади) истеъмолчи - жисмоний шахс билан биргаликда тўлдиради ва истеъмолчи - жисмоний шахсга тақдим этади.

Банк ўзининг расмий веб-сайтида истеъмолчиларга тақдим этилаётган омонат ва кредит маҳсулотлари бўйича Ахборот варақасининг интерактив шаклини мустақил равишда тўлдириш ва ундан нусха олиш имкониятини яратиб бериши лозим.

Ахборот варақаси истеъмолчи - жисмоний шахсга бепул тарзда тақдим этилади ва кредит олиш ёки омонат ҳисобварағи очиш учун буюртманомга ҳисобланмайди.

Ушбу банднинг талаблари микроқарз муносабатларига ҳам қўлланади.”.

4. 36⁶-бандда:

учинчи хатбошидан “шарт.” деган сўз чиқариб ташлансин;

қуйидаги мазмундаги тўртинчи хатбоши билан тўлдирилсин:

“истеъмолчи - жисмоний шахслар билан тузилган кредит шартномасида кредитнинг тўлиқ қиймати миқдорини кўрсатиши шарт. Бунда кредитнинг тўлиқ қиймати миқдори шартноманинг биринчи варағининг ўнг юқори бурчагида, квадрат шаклдаги рамка ичига, оқ фонда қора ранг билан, “Times New Roman” 14 ўлчамли шрифтдан кам бўлмаган ёки шунга ўхшаш шрифтни қўллаган ҳолда, рақам ва сўзлар билан ёзилади.”.

5. Илова мазкур ўзгартириш ва қўшимчаларнинг 1-иловасига мувофиқ таҳрирда баён этилсин.

6. Мазкур ўзгартириш ва қўшимчаларнинг 2 ва 3-иловаларига мувофиқ таҳрирдаги 2 ва 3-иловалар билан тўлдирилсин.

Банк хизматлари истеъмолчилари билан ўзаро муносабатларни амалга оширишда тижорат банкларининг фаолиятига қўйиладиган минимал талаблар тўғрисидаги низомга киритилаётган ўзгартириш ва қўшимчаларга 1-илова

“Банк хизматлари истеъмолчилари билан ўзаро муносабатларни амалга оширишда тижорат банкларининг фаолиятига қўйиладиган минимал талаблар тўғрисида”ги Низомга 1-илова

Кредитнинг (микроқарзнинг) тўлиқ қийматини ҳисоблаш ТАРТИБИ

Мазкур Тартиб жисмоний шахслар – истеъмолчиларга (бундан буён матнда “қарз олувчилар” деб юритилади) ажратилган кредитларнинг (микроқарзларнинг) тўлиқ қийматини ҳисоблаш тартибини белгилайди.

1. Мазкур Тартибда қуйидаги асосий тушунчалардан фойдаланилади:

кредитнинг (микроқарзнинг) тўлиқ қиймати (бундан буён матнда “КТҚ” деб юритилади) – кредит (микроқарз) олиш билан боғлиқ тўловларнинг ҳаққоний, йиллик ва самарали ҳисоблашдаги фоиз ставкаси;

кредит (микроқарз) шартномаси – банк томонидан қарз олувчига пул маблағларини тўловлилик, муддатлилик ва қайтаришлилик шартлари асосида бериш ҳақидаги банк ва қарз олувчи ўртасидаги келишув.

2. КТҚни ҳисоблаб чиқишда қарз олувчининг қуйидаги тўловлари ҳисобга олинади:

а) асосий қарз ва фоизлар бўйича тўловлар;

б) банк фойдасига амалга ошириладиган тўловлар, агар бундай тўловлар кредит (микроқарз) шартномаси шартларига мувофиқ қарз олувчининг мажбуриятларига кирса ва/ёки кредит (микроқарз) ажратилиши бундай тўловларнинг амалга оширилишига боғлиқ бўлса;

в) учинчи шахслар фойдасига амалга ошириладиган тўловлар, агар бундай тўловлар кредит (микроқарз) шартномаси шартларига мувофиқ қарз олувчининг мажбуриятларига кирса, шу жумладан:

суғурта ташкилоти фойдасига амалга ошириладиган тўловлар, агар суғурта шартномаси бўйича суғурта ҳодисаси юзага келган тақдирда наф олувчи бўлиб банк ҳисобланса;

қарз олувчининг мажбуриятлари таъминотига қабул қилинган ва гаровга қўювчининг ихтиёрида қоладиган гаров предмети гаров шартномаси бўйича суғурта қилишда қарз олувчи томонидан суғурта ташкилотининг фойдасига амалга ошириладиган тўловлар;

қарз олувчи томонидан кафолат (кафиллик) олиш учун кафолат берувчига (кафилга), шунингдек гаровга топширилаётган мулкни баҳолаш учун баҳоловчи ташкилотга тўланадиган тўловлар;

мижозларни жалб қилиш, улар томонидан кредит (микроқарз) олиш учун тақдим этилган хужжатларни текшириш, ушбу хужжатларни банкка топшириш, кредитларни (микроқарзларни) қоплаш ҳисобига банк мижозларидан тўловлар ва пул ўтказмаларини қабул қилиш бўйича банкка

хизмат кўрсатадиган ташкилотлар (воситачилар) ҳисобига амалга оширилган тўловлар.

Банк томонидан КТҚ кўрсаткичининг ҳисоб-китоби кредит (микроқарз) шартномаси муддати тугагунга қадар мазкур бандда назарда тутилган барча тўловларни ҳисобга олган ҳолда амалга оширилади.

3. КТҚ ҳисоб-китобига қуйидагилар киритилмайди:

а) қарз олувчининг учинчи шахслар фойдасига амалга оширадиган тўловлари, мазкур Тартибнинг 2-бандида кўрсатилган тўловлар бундан мустасно;

б) бажариш мажбурияти кредит (микроқарз) шартномаси шартларидан эмас, балки қонунчилик талабларидан келиб чиқадиган, қарз олувчи томонидан амалга оширилиши лозим бўлган тўловлар;

в) қарз олувчининг кредит (микроқарз) шартномаси шартларини бажармаслиги ёки лозим даражада бажармаслиги билан боғлиқ тўловлар, шу жумладан неустойка ва/ёки шартномада назарда тутилган бошқа тўловлар;

г) банк пластик карталаридан фойдаланган ҳолда ажратилган кредитлар (микроқарзлар) бўйича тўловлар, хусусан:

банк картасини чиқариш билан боғлиқ комиссиялар;

банк картасига хизмат кўрсатиш билан боғлиқ комиссиялар;

банк ва/ёки тўлов ташкилотлари мобил иловаси, банкоматлари ва инфокиосклари орқали кредит тўловлари амалга оширилганда ундириладиган комиссиялар;

кредит (микроқарз) суммаларини банкоматлардан фойдаланган ҳолда нақд пулда олганлиги учун тўланадиган комиссиялар.

4. Банклар қуйидаги ҳолларда КТҚни ҳисоблаб чиқишлари шарт:

а) қарз олувчилар билан кредит (микроқарз) шартномаси тузилганда;

б) кредит (микроқарз) олиш истагини билдирган қарз олувчиларга кредит (микроқарз) олиш шартлари ҳақидаги маълумотларни тақдим этиш вақтида. Агар маълумотлар тақдим этиш вақтида мазкур Тартибнинг 2-бандида назарда тутилган айрим тўловлар миқдорини аниқлаш имкони бўлмаса, у ҳолда банк томонидан унга маълум бўлган шу турдаги тўловларга амал қилиши ҳамда кредит (микроқарз) олиш истагини билдирган қарз олувчиларга шу тўловларнинг манбаларини ошқор қилиши лозим (масалан, КТҚни ҳисоблашда тарифларидан фойдаланилган суғурта компаниясининг номи ва бошқалар).

5. КТҚни ҳисоблашда қарз олувчининг кредит (микроқарз) бўйича амалга ошириб бўлган тўловлари улар ҳақиқатда тўланган вақтда, келажакда амалга оширадиган тўловлари эса" кредит (микроқарз) шартномаси тузилган санада маълум бўлган кредит (микроқарз) ажратиш шартларига асосан тўловларни тўлаш жадвали бўйича ҳисобга олинади.

Агар гаров предметини суғурталаниши кредит (микроқарз) шартномаси тузилган санадан кейин амалга ошириладиган бўлса, у ҳолда банк қарз олувчидан суғурта компаниясига амалга оширилиши мўлжалланаётган тўлов суммасини аниқлаши ва шу суммадан келиб чиққан ҳолда КТҚни ҳисоблаб чиқиши шарт.

6. Кредитнинг тўлиқ қийматини ҳисоблашда қуйидаги шартлар ҳисобга олинади:

а) агар кредит (микроқарз) шартномасига мувофиқ" истеъмолчи кредит (микроқарз) маблағларини қисмларга бўлиб олиши ёки кредит (микроқарз) олиш вақтини танлаш мумкинлиги

назарда тутилган бўлса, унда кредит (микроқарз) суммаси истеъмолчига кредит (микроқарз) шартномасини тузиш вақтида тўлиқ ўтказилган деб ҳисобланади;

б) кредит (микроқарз) олиш истагини билдирган қарз олувчиларга кредит (микроқарз) олиш шартлари ҳақидаги маълумотларни тақдим этиш вақтида, кредитнинг тўлиқ қиймати таркибидаги суғурта харажатларини ҳисоблашда суғурта ташкилотларининг жорий даврда амалда бўлган ставка ва мукофот миқдорларидан энг юқориси олинади. Шунингдек, истеъмолчилар келгусида суғурта ташкилотларининг ставка ва мукофот миқдори ўзгариши эҳтимоли кредитнинг тўлиқ қийматига таъсир кўрсатиши мумкинлиги тўғрисида хабардор қилинишлари шарт.

7. Агар кредитнинг (микроқарзнинг) фоиз ставкаси базавий кўрсаткичларга (Марказий банкнинг асосий ставкаси, инфляция даражаси ва бошқалар) боғланган бўлса, у ҳолда банк КТҚни ҳисоблашда шу кундаги базавий кўрсаткичларнинг миқдоридан фойдаланади.

8. Банклар КТҚни дастурий воситалардан фойдаланган ҳолда ҳисоблайди.

КТҚ куйидаги формула асосида ҳисобланади:

$$S = \sum_{i=1}^m \frac{P_i}{(1 + APR)^{t_i / 365}} \quad \text{бунда,}$$

S – кредитор томонидан қарздорга ажратиладиган кредитнинг (микроқарзнинг) суммаси;

P_i – мижознинг кредитни (микроқарзни) сўндириш учун йўналтирадиган навбатдаги тўлов суммаси; (P_i кредитни сўндириш графигидаги пул оқимларини англатади)

APR – кредитнинг (микроқарзнинг) тўлиқ қиймати (КТҚ);

m – мижознинг кредитни (микроқарзни) сўндириш учун йўналтирадиган тўловлари сони;

(Масалан, истеъмолчи кредит (микроқарз)ни 3 йил давомида ҳар ойда бир марта сўндириб борса, $m = 36$ га тенг бўлади)

i – мижознинг кредитни (микроқарзни) сўндириш учун йўналтирадиган навбатдаги тўловининг тартиб рақами;

(Масалан, кредитни сўндириш графигига асосан истеъмолчи ҳар ой сўндириб борса ва жорий тўлови 5-чи ойга тўғри келса, $i = 5$ га тенг бўлади)

t_i – кредит (микроқарз) ажратилган кундан бошлаб мижоз томонидан сўндириш учун йўналтирилладиган навбатдаги тўловга қадар бўлган муддат (кунларда).

(Агар истеъмолчи ҳар ой сўндирилиб бориладиган кредит (микроқарз) бўйича 5-чи ой учун тўлов қилиши керак бўлса $t_5 = 150$ кунни ташкил этади)

9. КТҚни ҳисоблашда вергулдан кейин бир белгигача яхлит қилиб ҳисобланади. Агар вергулдан кейинги иккинчи белги "5" га тенг ва ундан юқори бўлса, у ҳолда вергулдан кейинги биринчи белги бир бирликка оширилади. Масалан, КТҚ кўрсаткичи 18,66 ни ташкил қилди. У яхлит қилиб ҳисоблангач - 18,7 ҳосил бўлади.

10. Банклар истеъмолчи - жисмоний шахсга унинг талабига кўра КТҚ миқдори тўғрисидаги маълумот билан бирга" кредит (микроқарз) шартномаси тузиш пайтида унинг мутлақ қийматини, яъни кредитнинг (микроқарзнинг) асосий қиймати, фоизлари ва бошқа тўловлар, шу жумладан амалдаги таърифлар бўйича учинчи шахс фойдасига тўланадиган тўловларни, агар бундай тўловлар истеъмолчи

- жисмоний шахснинг мажбурияти бўйича шартнома шартларидан келиб чиқадиган бўлса, уларни алоҳида кўрсатган ҳолда ёзма маълумот тақдим этади.

11. Банклар оммавий ахборот воситалари орқали кредит (микроқарз) тўғрисидаги маълумотларни эълон қилганларида, ушбу эълонда банкка мурожаат этилганида мижозларга кредит (микроқарз) олиш билан боғлиқ КТҚни ҳисоблаб берилиши ҳақида ахборот беришлари лозим.

Банк хизматлари истеъмолчилари билан ўзаро муносабатларни амалга оширишда тижорат банкларининг фаолиятига қўйиладиган минимал талаблар тўғрисида низомга киритилаётган ўзгартириш ва қўшимчаларга
2-илова

“Банк хизматлари истеъмолчилари билан ўзаро муносабатларни амалга оширишда тижорат банкларининг фаолиятига қўйиладиган минимал талаблар тўғрисида”ги низомга
2-илова

Кредитнинг асосий шартлари тўғрисидаги ахборот

БАРАҚАСИ*

Тижорат банкининг номи, расмий веб-сайти, телефон рақамлари	
--	--

1-бўлим. Кредит бўйича маълумотлар

1. Кредитнинг тури			
2. Кредитнинг мақсади			
3. Кредитнинг миқдори			
4. Кредитдан фойдаланиш муддати			
5. Кредитдан фойдаланиш муддати давомидаги фоиз ставкаси (<i>номинал миқдорда</i>) ва ушбу фоиз миқдори бўйича тўланиши лозим бўлган сумма	<table border="1"><tr><td>(фоиз кўринишида)</td><td>(кредитнинг тўлиқ муддатига пул кўринишида)</td></tr></table>	(фоиз кўринишида)	(кредитнинг тўлиқ муддатига пул кўринишида)
(фоиз кўринишида)	(кредитнинг тўлиқ муддатига пул кўринишида)		
6. Кредитнинг тўлиқ фойдаланиш муддати давомида тўланадиган жами сумма	$\frac{\text{(кредитнинг миқдори)}}{\text{+}} + \frac{\text{(ҳисобланадиган фоизлар)}}{\text{=}} = \frac{\text{(жами тўланадиган сумма)}}{\text{=}}$		
7. Кредитнинг имтиёзли даври (<i>агар мавжуд бўлса</i>)			

Сиз кредитнинг шартлари ва қиймати тўғрисида, тўловлар ва ҳисоб-китоблар тартиби тўғрисида (фоизлар, жарима ва пенялар), кредит шартномаси бўйича Сизнинг ҳуқуқларингиз ва мажбуриятларингиз тўғрисида, кредит шартномаси бўйича юзага келиши мумкин бўлган хатарлар ва жавобгарликлар тўғрисида, шунингдек Сизга тушунарсиз бўлган бошқа масалалар юзасидан банкдан тўлиқ ва батафсил маълумот олишга ҳақлисиз.

Агар Сизда шикоятлар мавжуд бўлса, у ҳолда Сиз мурожаатингизни (*телефон рақами кўрсатилади*) рақамли телефонга ёки (*банкнинг почта манзили кўрсатилади*) манзилга ёки (*банкнинг электрон почтаси манзили кўрсатилади*) электрон манзилга жўнатишингиз мумкин.

**АХБОРОТ ВАРАҚАСИНИНГ ТЎҒРИЛИГИ
ВА ҲАҚИҚИЙЛИГИ ТАСДИҚЛАНАДИ.**

(банк мутахассисининг *Ф.И.Ш.* ва лавозими)

тўлдирилган сана

** Мазкур варақа кредит шартномаси ёки кредит олиш учун буюртманома ўрнини босмайди, аксинча турли банкларнинг кредитлаш шартларини таққослашга ва керакли танловни амалга оширишга ёрдам беради.*

Банк хизматлари истеъмолчилари билан ўзаро муносабатларни амалга оширишда тижорат банкларининг фаолиятига қўйиладиган минимал талаблар тўғрисида низомга киритилаётган ўзгартириш ва қўшимчаларга
3-илова

“Банк хизматлари истеъмолчилари билан ўзаро муносабатларни амалга оширишда тижорат банкларининг фаолиятига қўйиладиган минимал талаблар тўғрисида”ги низомга
3-илова

Муддатли омонатнинг асосий шартлари тўғрисидаги ахборот

БАРАҚАСИ*

Тижорат банкининг номи, расмий веб-сайти, телефон рақамлари	
---	--

1-бўлим. Омонатнинг асосий шартлари

1. Омонат номи	
2. Омонатнинг валютаси	
3. Омонат бўйича йиллик фоиз ставкаси <i>(агар омонат бўйича йиллик фоиз ставкаси дифференциаллашган ёки омонатни расмийлаштириш усулига боғлиқ бўлса, ҳар бири алоҳида кўрсатилади)</i>	
4. Омонат бўйича ҳисобланган фоизларни капитализацияси мавжудлиги <i>(ҳисобланган фоизни асосий маблағга қўшиб қайта фоиз ҳисоблаш)</i>	
5. Омонатнинг муддати	
6. Омонатга қўйиладиган маблағнинг энг кам миқдори <i>(агар мавжуд бўлса)</i>	
7. Омонат бўйича фоизларни тўлаш даврийлиги	
8. Омонатни расмийлаштириш усули <i>(онлайн ёки банкка таширф буюриш орқали)</i>	
9. Қўшимча маблағ киритиш имконияти	
10. Автоузайтириш <i>(омонат муддати тугаганда омонат муддатини банк томонидан бир томонлама узайтириш)</i>	

11. Бошқа шартлар	
-------------------	--

2-бўлим. Бошқа муҳим шартлар

1. Омонатга қўйилган пул маблағларини омонат муддати тугагунга қадар қисман ечиб олиш имкониятининг мавжудлиги	
2. Омонат шартномасини муддатидан олдин бекор қилиш тартиби	

Омонат қўйишга рози бўлишдан олдин диққат билан ўрганиб чиқинг!

Сиз омонатнинг шартлари, омонат бўйича фоиз даромадлари ва ҳисоб-китоблар тартиби тўғрисида, шунингдек ҳуқуқларингиз ва мажбуриятларингиз, Сизга тушунарсиз бўлган бошқа масалалар юзасидан банкдан тўлиқ ва батафсил маълумот олишга ҳақлисиз.

Агар Сизда шикоятлар мавжуд бўлса, у ҳолда Сиз мурожаатингизни (*телефон рақами кўрсатилади*) рақамли телефонга ёки (*банкнинг почта манзили кўрсатилади*) манзилга ёки (*банкнинг электрон почтаси манзили кўрсатилади*) электрон манзилга жўнатишингиз мумкин.

АХБОРОТ ВАРАҚАСИНИНГ ТЎҒРИЛИГИ
ВА ҲАҚИҚИЙЛИГИ ТАСДИҚЛАНАДИ.

(банк мутахассисининг Ф.И.Ш. ва лавозими)

тўлдирилган сана

* Мазкур варақа омонат шартномаси ёки омонат олиш учун буюртманомга ўрнини босмайди, аксинча турли банкларнинг омонат шартларини таққослашга ва керакли танловни амалга оширишга ёрдам беради.